

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากความเป็นโลกาภิวัตน์ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ได้ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทุกด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสังคมโดยรวม และก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆตามมามากมาย (วัลลภ พลอยทับทิม, 2549)

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกที่จะมีผลกระทบต่อพัฒนาของประเทศไทย ในอนาคต ตลอดทั้งการทบทวนผลการพัฒนา และสถานะของประเทศ ได้สะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างการพัฒนาประเทศที่ไม่สมดุล ไม่ยั่งยืน และอ่อนไหวต่อผลกระทบจากความผันผวนของปัจจัยภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวหันมาทบทวน กระบวนทัศน์การพัฒนาในทิศทางที่พึ่งตนเอง และมีภูมิคุ้มกันมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, หน้า 10)

การพัฒนาสังคม เป็นกระบวนการทำงานที่หลากหลายทางสังคม โดยมีเป้าหมายให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมมือช่วยเหลือร่วมกันอย่างต่อเนื่อง จนนำไปสู่ความมั่นคงของมนุษย์ในทุกมิติ ซึ่งบทเรียนของการพัฒนาสังคมที่ผ่านมา หากทบทวนย้อนอดีตตั้งแต่การประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 จนถึงฉบับที่ 10 พบว่า แต่ละแผนมีความพยายามปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาวะทางสังคม แต่ละยุคสมัย เพื่อเสริมให้สังคมอยู่ดี กินดี มีความอบอุ่น อยู่ร่วมกัน เป็นปกติ สามารถดำรงชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมได้ดี (สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549, หน้า 25)

ระบบการพัฒนาสังคม เป็นระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม โดยเป็นการส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในครอบครัวและชุมชน ขจัดปัญหาความขัดแย้งในชุมชน สร้างสังคมให้เข้มแข็ง มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความยุติธรรม ระบบการพัฒนาสังคมที่พึงปรารถนา คือ การพัฒนาสังคมแบบบูรณาการหรือแบบองค์รวม โดยครอบคลุมระบบย่อยต่างๆ ในสังคม และให้ทุกระบบย่อยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีการสนับสนุนพัฒนาเป็นไปในทิศทาง

เดียวกัน ระบบย่อยที่สำคัญประกอบด้วย ระบบครอบครัว ระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองการปกครอง และระบบความเชื่อและการปฏิบัติเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายสูงสุดในชีวิตหรือระบบศาสนา (สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2549, หน้า 3)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคล สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ตามกฎหมาย ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลได้มีการถ่ายโอนภารกิจให้การปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถบริหารจัดการ และพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในด้านต่างๆ เช่น ด้านสาธารณสุข โภค ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านสวัสดิการสังคม และด้านทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีความสำคัญต่อชุมชนในลักษณะที่เป็นองค์กรพื้นฐานของท้องถิ่นและเป็นกลไก ที่สำคัญต่อการบริหารการพัฒนาในระดับตำบล ในทางทฤษฎีมีความเชื่อว่าองค์การบริหารส่วนตำบล มีแนวโน้มว่าจะมีศักยภาพสูงในการพัฒนาชุมชน เพราะเป็นองค์กรที่มีพลังของประชาชนในท้องถิ่นอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและทรัพยากรต่างๆ ในชุมชน ทราบถึงปัญหาความต้องการที่แท้จริง รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาเป็นอย่างดี อันจะส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมในชุมชน (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2541, หน้า 279)

องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนทั้งสิ้น 6 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 (มีรายได้เฉลี่ยต่อปีเกิน 20 ล้านบาท) เขตพื้นที่ของอำเภอติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ถือได้ว่าเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองค่อนข้างสูง อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่และภาระความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีส่วนในการพัฒนาท้องถิ่นของตน โดยให้ครอบคลุมในทุกๆ ด้าน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนา และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า บุคลากรทุกฝ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งถือเป็นบุคคลหนึ่งที่เป็นนักพัฒนา มีระบบการพัฒนาสังคมอย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อระบบการพัฒนาสังคมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปใช้ประกอบการกำหนดแนวทางในการพัฒนา และส่งเสริมให้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินการพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อระบบการพัฒนาสังคม ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อระบบการพัฒนาสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ประสพการณ์การทำงานในชุมชน และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม

สมมติฐานในการวิจัย

บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ประสพการณ์การทำงานในชุมชน และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระบบการพัฒนาสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร

การวิจัยในครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และข้าราชการประจำในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 6 แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 327 คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ประสพการณ์การทำงานในชุมชน และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม

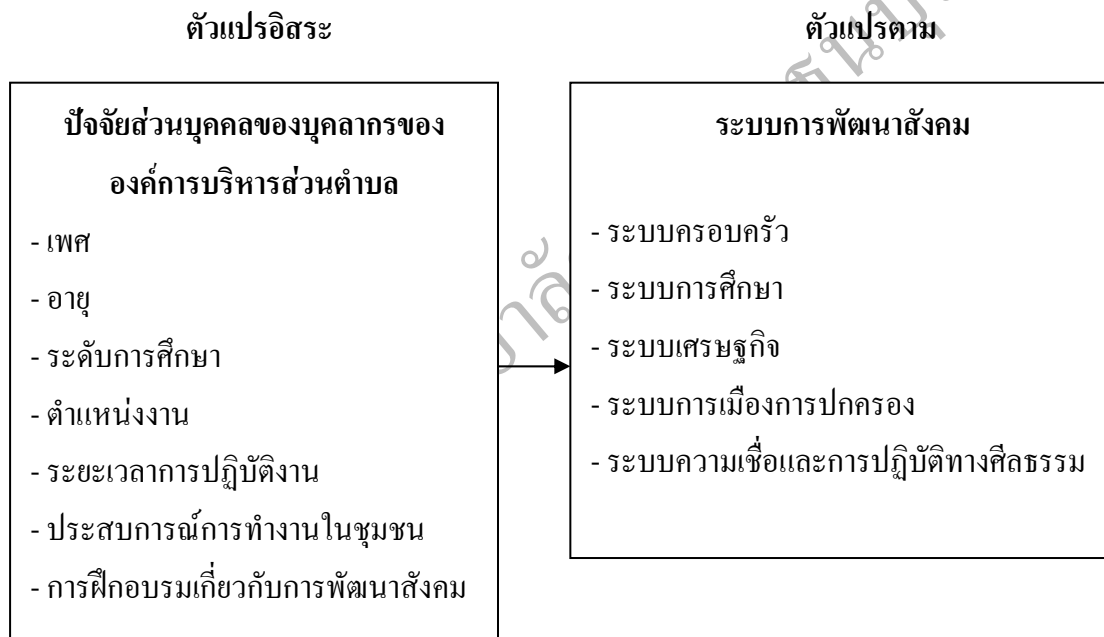
2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระบบการพัฒนาสังคมของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยระบบการพัฒนาสังคม 5 ระบบ ได้แก่ ระบบครอบครัว ระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองการปกครอง และระบบความเชื่อและการปฏิบัติทางศีลธรรม

3. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยในครั้งนี้กำหนดระยะเวลาในการค้นคว้า ศึกษาข้อมูล ตลอดจนการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ผลการวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม 2552 ถึง เดือนกันยายน 2552

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทฤษฎีการมีส่วนร่วมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงขอสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ให้นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องไว้ดังต่อไปนี้
ระบบการพัฒนาสังคม หมายถึง ระเบียบวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม โดยเป็นการส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในครอบครัวและชุมชน ขจัดปัญหาความ

ขัดแย้งในชุมชน สร้างสังคมให้เข้มแข็ง มีความระเบียบเรียบร้อย มีความยุติธรรม ซึ่งระเบียบวิธีปฏิบัติครอบคลุมระบบย่อยต่างๆ ในสังคม ได้แก่ ระบบครอบครัว ระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองการปกครอง ระบบความเชื่อและการปฏิบัติทางศีลธรรม

ระบบครอบครัว หมายถึง ระบบที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากที่สุดในการมีชีวิตอยู่รอดของสมาชิกที่เกิดมาใหม่ รวมทั้งบทบาทในการฝึกอบรมให้รู้จักระเบียบกฎเกณฑ์ที่ดีของสังคมการอบรมสั่งสอนให้สมาชิกที่เกิดมาใหม่เป็นคนดี และการพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว

ระบบการศึกษา หมายถึง ระบบที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคม โดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความรู้ ให้รู้จักใช้ความรู้ในการรักษาสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์แข็งแรง และการประกอบสัมมาอาชีพอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

ระบบเศรษฐกิจ หมายถึง ระบบที่มีบทบาทในการสร้างงาน สร้างคน สร้างสังคมให้มีความเข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้ รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

ระบบการเมืองการปกครอง หมายถึง ระบบที่มีบทบาทในการประสานความเชื่อมโยงกับส่วนอื่นๆ ของสังคมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รวมถึงมีหน้าที่ในการจัดระเบียบสังคม ป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคม ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ระบบความเชื่อและการปฏิบัติทางศีลธรรม หมายถึง ระบบที่มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาศึกษา ความเป็นปึกแผ่นของสังคม ศาสนิกการสังคม และวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม ส่งเสริมและควบคุมสังคมให้เป็นปกติสุข รวมถึงส่งเสริมและอบรมบุคคลให้มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ กฎเกณฑ์ และประเพณีในสังคม

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนทั้งหมด 6 แห่ง ได้แก่ อบต. บางพลีใหญ่ อบต. บางแก้ว อบต. บางโจลง อบต. บางปลา อบต. ราชาทะเว และอบต. หนองปรือ ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยกฐานะจากสภาตำบลโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย ตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคล

บุคลากร หมายถึง คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการทั้ง 6 แห่ง

ตำแหน่งงาน หมายถึง พนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ระยะเวลาปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ประสบการณ์การทำงานในชุมชน หมายถึง ประสบการณ์การทำงานและหาแนวทางการประสานความร่วมมือในการช่วยเหลือเกี่ยวกับปัญหาของคนในชุมชน การดูแลประชาชนในแต่ละชุมชนของพนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับความคิดเห็นของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อระบบการพัฒนาระดับสูง ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
2. สามารถนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการพัฒนาระดับสูงที่ถูกต้อง สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10